PÉNZÜGYI SZERVEZETEK
ÁLLAMI FELÜGYELETE
HUNGARIAN FINANCIAL
SUPERVISORY AUTHORITY

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Felügyeleti Tanácsának 11/2006. számú ajánlása

a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről

I.
Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlásban foglalt elvárások követése a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) által felügyelt intézmények alapvető érdekeit szolgálja.

Az ajánlás előzményének a pénzügyi szervezetek belső ellenőrzési rendszereiről szóló 2000-ben megjelent felügyeleti ajánlás tekinthető. Az ajánlás kiadása óta eltelt időszak pénzügyi szektorbeli változásai és felügyeleti tapasztalatai önmagukban is indokolttá tették az ajánlás aktualizálását. Ezzel párhuzamosan azonban egyre érzékelhetőbbé vált a nemzetközi és hazai piaci, szabályozói és felügyeleti tendenciákban az a törekvés, hogy a belső ellenőrzési rendszer ne kerüljön kiemelésre a pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalait alkotó egyéb elemek közül. Ezek az igények és felügyeleti törekvések indokolták, hogy a Felügyelet a pénzügyi szervezetek belső ellenőrzési rendszereiről szóló ajánlás felülvizsgálata mellett annak kiegészítése mellett is döntött, jelen ajánlás kiadásával a pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalait alkotó valamennyi elemmel kapcsolatban megfogalmazva elvárásait.

Ez összhangban áll a hitelintézetek és befektetési vállalkozások új tőkeszabályozási rendszeréből következő előírásokkal, illetve a kapcsolódó ajánlásokban megjelenő alapelvekkel is. A biztosítók esetében a Szolvencia II. várhatóan hasonló követelményeket fog meghatározni az intézmények belső irányítási és ellenőrzési rendszereivel kapcsolatban.

Az ajánlás készítéséhez a Felügyelet felhasználta a belső védelmi vonalakkal kapcsolatos nemzetközi sztenderdeket, közöttük a Committee of European Banking Supervisors (CEBS) által közzétett sztenderdeket is. Az ajánlás összhangban áll az Európai Parlament és a Tanács 2004. április 21-i 2004/39/EK a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK európai parlamenti és tanácsi irányelve, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (MIFID) szóló irányelvével.

Jelen ajánlásban az ágazati törvények, ágazati jogszabályok kifejezés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.), a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.), a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.), a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII törvény (a továbbiakban: Mpt.), valamint az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvényeket jelenti.

Az ajánlás címzettjei elsősorban az ágazati törvények előírásai alapján működő pénzügyi szervezetek. A Felügyelet azonban a pénzügyi szervezeteken túlmenően a kibocsátóktól is elvárja az ajánlásban megfogalmazott felügyeleti elvárások követését. Ahol az ajánlás igazgatóságot, illetve felügyelő bizottságot említ, ott pénztárak esetében a pénztári igazgatótanácsot illetve az ellenőrző bizottságot kell érteni.

A jelen ajánlás témájához kapcsolódó normaanyagot különösen, de nem kizárólagosan az ágazati jogszabályok tartalmazzák. Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre nem kíván visszautalni az elvek és elvárások megfogalmazásakor, amennyiben tehát a jogszabályok azokon túlmutató követelményeket írnak elő, az ezeknek való megfelelést a Felügyelet természetesen továbbra is elvárja.

II.
Preambulum

1. A pénzügyi szervezetek olyan belső védelmi vonalakat alakítanak ki és működtetnek, amelyek elősegítik:
   a) a szervezet prudens, megbízható és hatékony, a jogszabályoknak és belső szabályzatoknak megfelelő működését,
   b) a szervezet eszközeinek, az ügyfelek és a tulajdonosok gazdasági érdekeinek, valamint társadalmi céljainak védelmét,
   c) és mindezekkel a szervezet zavartalan és eredményes működését, az intézménnyel szembeni bizalom fenntartását.
   A pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalainak legfontosabb feladata, hogy preventív és proaktív módon járuljanak hozzá e célok teljesüléséhez azáltal, hogy a működés során esetlegesen keletkező problémákat, hiányosságokat a lehető legkorábbi fázisban, már a keletkezésükkor, de lehetőség szerint még azt megelőzően azonosítják és kezelik. Így biztosítva a megoldás gyorsaságát és hatékonyságát. A belső védelmi vonalak elsődleges szűrő szerepet töltenek be a pénzügyi közvetítő rendszer biztonságos működését garantáló védelmi hálóban.

2. A pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalait a felelős belső irányítás (internal governance[1]) és a belső kontroll (internal control) funkciók alkotják.

3. A felelős belső irányítás megvalósítását a pénzügyi szervezet a megfelelő szervezeti felépítés, szervezet, testületi rendszer kialakításával és működtetésével, irányítási (management) és felvigyázási (supervision) funkciók gyakorlásával biztosítja. A felelős belső irányítás (internal governance) a felelős vállalatirányítás (corporate governance) részeként értelmezendő, és annyiban szűkebb annál, hogy nem fedi le a tulajdonosokkal és az intézmény egyéb partnereivel való kapcsolatokat.

[1] A kifejezések angol nyelvű megadása a Felügyelet azon törekvését fejezi ki, hogy az ajánlásban az elfogadott nemzetközi terminológiák a tartalmukat lefedő lehető legpontosabb módon kerüljenek közvetítésre a magyarországi pénzügyi szervezetek számára. E területen ugyanis meglehetősen sok fogalmi zavar és pontatlanság jellemzi a magyar nyelvű szakirodalmat és jogszabályokat.

4. A belső kontroll funkciók közé sorolhatók a kockázat kezelési funkciók (risk control function), a megfelelőség biztosítási funkció (compliance function) és a belső ellenőrzési rendszer (internal audit function).

5. A belső ellenőrzési rendszer elemei a folyamatba épített ellenőrzés, a vezetői ellenőrzés, a vezetői információs rendszer, valamint a függetlenített belső ellenőrzési szervezet.

6. **A pénzügyi szervezet a belső védelmi vonalait, valamint az azok részét képező egyes elemeket a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével, továbbá az intézmény által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban alakítja ki és működteti.**

7. A pénzügyi csoportok esetében a Felügyelet elvárja, hogy a belső védelmi vonalak csoport szinten is kialakításra és működtetésre kerüljenek. Ennek során tekintettel kell lenni a csoportként történő szolgáltatásnyújtás és működés sajátosságaira, a belső védelmi vonalat alkotó valamennyi részterületen (felelős belső irányítás, belső kontroll funkciók)[2].

8. Valamely tevékenység kiszervezésekor a pénzügyi szervezet a belső védelmi vonalakat alkotó irányítási és kontroll szempontokat is figyelembe veszi, és a kiszervezett tevékenységet annak megfelelően kezeli. A pénzügyi szervezet belső védelmi vonalát alkotó részterületek valamely elemének kiszervezésekor (például a kockázati kontroll funkció, vagy annak egy speciális területe) tekintettel kell lenni arra, hogy az adott területért való felelősség továbbra is a pénzügyi szervezet vezetésénél marad.

9. A pénzügyi szervezet vezetése a belső védelmi vonalai, valamint az azok részét képező egyes részrendszerek működését rendszeresen felülvizsgálja, és gondoskodik az esetlegesen szükségessé váló korrekciós lépések megtételéről.

10. Szövetkezeti hitelintézetek estében a Felügyelet a jellemzően kis méretekből fakadó hátrányok ellensúlyozására, a belső védelmi vonalak kialakításakor, valamint azok működtetésében szoros együttműködést és szakmai koordinációt tart kívánatosnak az ezen intézmények által létrehozott központi szervezetekkel, elsősorban pedig az intézményvédelmi alapokkal.

11. A nyilvánosan működő részvénytársaságok esetében a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 311.§-a értelmében audit bizottság felállítása kötelező. A nagyméretű, komplex és jelentős nemzetközi tevékenységet is folytató pénzügyi szervezeteknél a Felügyelet a nem nyilvános társaságok esetében is javasolja audit bizottság létrehozását. Az audit bizottság hatáskörébe tartozik:

    a) a számviteli törvény szerinti beszámoló véleményezése;
    b) javaslattétel a könyvvizsgáló személyére és díjazására;
    c) a könyvvizsgálóval megkötendő szerződés előkészítése, az alapszabály felhatalmazása alapján a részvénytársaság képviseletében a szerződés aláírása;
    d) a könyvvizsgálóval szembeni szakmai követelmények és összeférhetetlenségi előírások érvényre juttatásának figyelemmel kísérése, a könyvvizsgálóval való együttműködéssel

[2] Kapcsolódó felügyeleti iránymutatás: 3/2002. számú módszertani útmutató a pénzügyi csoportok összevont alapú irányításáról és kockázatkezeléséről

kapcsolatos teendők ellátása, valamint - szükség esetén - az igazgatótanács vagy a felügyelő bizottság számára intézkedések megtételére való javaslattétel;

e) a pénzügyi beszámolási rendszer működésének értékelése és javaslattétel a szükséges intézkedések megtételére; valamint

f) az igazgatótanács, illetve a felügyelő bizottság munkájának segítése a pénzügyi beszámolási rendszer megfelelő ellenőrzése érdekében.

12. Amennyiben valamely pénzügyi szervezet anyavállalata nem magyarországi székhelyű intézmény, illetve egyéb módon tagja valamely nemzetközi pénzügyi csoportnak, a Felügyelet elvárja, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelve, az intézmény belső védelmi vonalainak kialakítása és működtetése legyen összhangban, illetve illeszkedjen a csoport által alkalmazott alapelvekhez, megoldásokhoz.

III.
Felelős belső irányítás

1. Alapelvek

13. A Felügyelet nagy hangsúlyt helyez a pénzügyi szervezetek megfelelő belső irányításának kialakítására, mint a működés minőségét és biztonságosságát alapvetően meghatározó tényezőre.

14. Az arányosság elvét szem előtt tartva a sokrétű, komplex tevékenységet folytató, nagyméretű, nemzetközileg is aktív szervezetekkel szemben magasabb szervezeti és irányítási követelmények teljesítését várja el, mint a kisebb, kevésbé bonyolult tevékenységet végző, illetve nemzetközileg inaktív intézményekkel szemben.

2. Szervezeti felépítés, szervezet

15. A Felügyelet elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek és csoportok olyan szervezeti felépítés szerint működjenek, amely kellően átlátható és megfelelő alapot biztosít az intézmény, illetve a csoport hatékony és biztonságos irányításához. A megfelelő indokokkal nem alátámasztható, homályos, szervezeti felépítést a Felügyelet nem tartja elfogadhatónak, illetve nem támogatja a rögzített szervezeti felépítéstől eltérő működési gyakorlatot.

16. A jelentési vonalaknak, valamint a felelősségek és hatáskörök intézményen belüli szétosztásának világosnak, pontosnak, egyértelműen meghatározottnak, átláthatónak, összefüggőnek, a szervezeten belüli érdekkonfliktusok és hatásköri összeütközések megelőzését, kezelését biztosítónak és kikényszeríthetőnek kell lenniük. Ezek kialakítása, az alkalmazottak felé történő kommunikálása és folyamatos működtetése a pénzügyi szervezetek vezetésének elsődleges felelőssége.

17. Azokban az esetekben, ahol az üzleti jelentési vonalak nem egyeznek meg az intézmény vagy a csoport jogi értelemben vett szerkezetével, biztosítani szükséges, hogy az egyes területek feladatai és hatáskörei egyértelműen tisztázottak és átláthatók legyenek.

18. A Felügyelet elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek a jogszabályi előírásoknak megfelelve olyan testületi rendszereket működtessenek, amelyek biztosítják az intézményen belül az irányítási és felvigyázási, ellenőrzési funkciók hatékony és prudens gyakorlását. A magyar vállalatirányítási gyakorlatban – részben az eltérő jogszabályi háttér miatt - az egyes pénzügyi szervezet típusok között, és az egyes szektorokon belül is fellelhetők eltérések. Így sok intézményre jellemző az elkülönített ügyvezetés, igazgatóság és felügyelő bizottság, mint legfőbb irányító és ellenőrző testületek. Másoknál az igazgatóság összetétele megegyezik az ügyvezetés összetételével. A Felügyelet ennek megfelelően a testületek formális meglétét önmagában nem tekinti elégségesnek, hanem az irányítási és felvigyázási, ellenőrzési funkciók megvalósulását, hatékony működtetését, illetve az alkalmazott gyakorlat áttekinthetőségét, transzparenciáját várja el.

19. A Felügyelet alapelvárása, hogy a szervezeti struktúra, a felelősségek és hatáskörök, a jelentési vonalak meghatározása, valamint a testületi rendszer oly módon kerüljön kialakításra, hogy azok - amennyiben releváns - biztosítsák a kiszervezett tevékenységek, illetve anyavállalatnak minősülő pénzügyi szervezet esetében a csoport egésze feletti irányítási és felvigyázási funkciók gyakorlását is.

3. A testületi rendszer felépítése, irányítási és felvigyázási funkciók

20. A pénzügyi szervezetek legfőbb irányító, felvigyázási funkciókat ellátó testületeit, azok feladatait, a tevékenységüket meghatározó legfőbb eljárási szabályokat - a jogszabályi előírások figyelembevételével elkészített - írásos dokumentum rögzíti.

21. Rögzíteni szükséges az ügyrendekben, hogy az alkalmazott feladat- és hatáskörmegosztás alapján az intézménynél az egyes testületek (ügyvezetés, igazgatóság, igazgatótanács, felügyelő bizottság, ellenőrző bizottság, audit bizottság) milyen szerepet játszanak:

    a) a pénzügyi szervezet üzleti és működési, valamint a tulajdonosok gazdasági és társadalmi céljainak, kockázati stratégiáinak és kockázati profiljának, továbbá a célok megvalósítását segítő politikák kidolgozásában és megvalósításában,
    b) a célok és politikák szervezeten belüli kommunikálásában,
    c) a kapcsolódó belső szabályozások és iránymutatások kidolgozásában, jóváhagyásában, az alkalmazás feltételeinek biztosításában,
    d) a stratégiának és a politikáknak megfelelő működés ellenőrzésében,
    e) a stratégiák és politikák rendszeres időközönként történő felülvizsgálatában, és szükség szerinti módosításában,
    f) a belső kontroll funkciók kialakításában, összehangolásában és működtetésében,
    g) a beszámolással kapcsolatos folyamatok kialakításában és működtetésében,
    h) a pénzügyi szervezet belső védelmi vonalainak, az azok egyes részterületeit jelentő elemek működésének rendszeres értékelésében.

22. A Felügyelet elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek irányító, ellenőrző testületei - a jogszabályi előírások betartásán túlmenően is – partneri viszony kialakításra törekedjenek a Felügyelettel, melyet a Felügyelet a maga részéről alapelvnek tart.

23. A pénzügyi szervezetek irányító, ellenőrző testületei elnökének/tagjainak kiválasztása, kinevezése, megválasztása során a Felügyelet ajánlja, hogy az ágazati jogszabályokban meghatározott, az engedélyezés feltételeként megadott szempontokon túlmenően mérlegelésre kerüljön a jelölt jó üzleti hírneve (az erkölcsi bizonyítvány meglétén túli

szempontok alapján is), valamint a szervezetben betöltendő szerepére való alkalmassága (a szakképzettséget igazoló dokumentumok mellett többek között az emberi kvalitások, a korábbi munkahelyen szerzett gyakorlati tapasztalatok, vezetői képességek, stb.), továbbá a szervezetbe való várható integrálódásának megítélése is.

24. A pénzügyi szervezetek irányító, ellenőrző testületeinek tagjaitól a Felügyelet a legmagasabb szintű szakmai hozzáértést, a kellő gondossággal történő, a jogszabályi előírásokon túlmenően, az elfogadott etikai normáknak is megfelelő tevékenységet várja el. Ezen céloknak a teljes szervezeten belüli megvalósításában az irányító, ellenőrző testületek részéről a Felügyelet aktív hozzáállást ösztönöz.

4. A felügyelő bizottság szerepe

25. A felügyelő bizottságra a pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalainak működtetésével kapcsolatban kiemelt szerep hárul, melynek működésével kapcsolatban a Felügyelet az ajánlásban meghatározottak követését várja el. Az ajánlás alkalmazása során a magánnyugdíj- és az önkéntes kölcsönös pénztárak esetében a felügyelő bizottság alatt az ellenőrző bizottságot kell érteni.

26. Az előző pontban meghatározottak alapján javasolt, hogy – amennyiben az intézményél nem működik audit bizottság - a felügyelő bizottság minden esetben:
    a) gondoskodjon arról, hogy az intézmény rendelkezzen átfogó és az eredményes működésre alkalmas ellenőrzési rendszerrel,
    b) tegyen javaslatot a megválasztandó könyvvizsgáló személyére és díjazására,
    c) ellenőrizze az éves és közbenső pénzügyi jelentéseket,
    d) irányítsa a belső ellenőrzési szervezetet,
    e) dolgozzon ki ajánlásokat és javaslatokat a belső ellenőrzés által végzett vizsgálatok megállapítása alapján.

27. A belső ellenőrzési szervezet irányítása keretében a felügyelő bizottság:
    a) elfogadja a belső ellenőrzési szervezeti egység éves ellenőrzési tervét,
    b) legalább félévente megtárgyalja a belső ellenőrzés által készített jelentéseket, és ellenőrzi a szükséges intézkedések végrehajtását,
    c) szükség esetén külső szakértő felkérésével segíti a belső ellenőrzés munkáját,
    d) javaslatot tesz a belső ellenőrzési szervezeti egység létszámának változtatására.

28. A jogszabályi előírásoktól függetlenül javasolt a felügyelő bizottság előzetes egyetértése a belső ellenőrzési szervezet vezetője, a vezető belső ellenőrök, illetve az önálló belső ellenőr foglalkoztatásának létesítésével, megszüntetésével kapcsolatos döntések meghozatalához, valamint díjazásuk megállapításához.

29. Javasolt, hogy a felügyelő bizottság elnöke - a bizottsági ülést követő tíz napon belül - a Felügyeletnek megküldje azokat a jegyzőkönyveket, előterjesztéseket, illetőleg jelentéseket, amelyek a felügyelő bizottság által tárgyalt olyan napirendi pontra vonatkoznak, amelynek tárgya a pénzügyi szervezet belső szabályzatainak súlyos megsértése vagy az irányításban, vezetésben észlelt súlyos szabálytalanság.

30. A jogszabályok a felügyelő bizottság számára jellemzően a függetlenített belső ellenőrzési szervezeti egységre vonatkozóan állapítanak meg részletesen feladatokat, valamint az igazgatóság és az ügyvezetés számára írnak elő rendszeres tájékoztatási kötelezettséget a

felügyelő bizottság felé. A Felügyelet álláspontja szerint célszerű, ha a felügyelő bizottság és/vagy audit bizottság a belső ellenőrzési rendszer további elemeinek (folyamatba épített, vezetői ellenőrzés, vezetői információs rendszer) működéséről, továbbá a belső védelmi vonalhoz tartozó többi alrendszereiről is kap információkat, lehetővé téve ezáltal, hogy a felügyelő bizottság és/vagy audit bizottság ne csak a belső ellenőrzési szervezet tevékenységét és megállapításait, valamint a vezetéstől kapott pénzügyi jelentéseket ismerje meg, hanem a pénzügyi szervezet belső védelmi rendszerének egészét illetően is tájékozott legyen. E témák tekintetében javasolt a felügyelő bizottság és/vagy audit bizottság részére legalább évente összefoglaló értékelés készítése.

31. A Felügyelet elvárja továbbá, hogy azon intézmények esetében, amelyeknél az ügyvezetés vagy az igazgatóság hiányzik, illetve az igazgatóság gyakorlatilag az ügyvezetéssel azonos, operatív feladatokat lát el, a felügyelő bizottság a jogszabályi előírások által megkövetelt feladatokon túlmenően a felvigyázási, ellenőrzési funkciók gyakorlásába – a jelen ajánlásban javasolt szempontok követésével - is aktívan bekapcsolódjon.

IV.
Belső kontroll funkciók

1. A belső kontroll funkciók függetlensége

32. A Felügyelet javasolja, hogy a pénzügyi szervezetek a hatékony és átfogó, az intézmény összes tevékenységére és szervezeti egységére kiterjedő belső kontroll megvalósítása érdekében alakítsanak ki és működtessenek (i) kockázat kezelési funkciót, (ii) megfelelőség biztosítási (compliance) funkciót, (iii) és belső ellenőrzési rendszert.

33. Ezeknek, az ajánlás további részeiben részletesen is ismertetett, összefoglalóan belső kontroll funkcióknak függetleneknek kell lenniük azoktól a tevékenységektől és üzletágaktól, amelyeket felügyelnek és ellenőriznek.

34. Valamely kontroll funkció (kockázat kezelés, megfelelőség biztosítás, belső ellenőrzés) akkor tekinthető függetlennek, ha fennállnak az alábbi feltételek:
    a) A kontroll funkció személyzete nem végez olyan tevékenységet, amely az ellenőrzési körébe tartozik.
    b) A kontroll funkció szervezetileg elkülönül azoktól a tevékenységi és szervezeti területektől, melyek ellenőrzésére hivatott. Az adott funkció vezetője csak olyan személynek lehet alárendelt, aki nem felelős a megfigyelt és ellenőrzött területek irányításáért.
    c) A kontroll funkció vezetője közvetlenül az intézmény vezetése, a felügyelő bizottság vagy az audit bizottság felé tesz jelentést, továbbá legalább évente egyszer megjelenik annak a szervnek az ülésén, amellyel szemben jelentési kötelezettsége áll fenn.
    d) A kontroll funkció személyzetének díjazása független az ellenőrzött vagy a megfigyelni és ellenőrizni szándékozott terület teljesítményétől.

35. Szervezetileg a kockázat kezelésnek, a megfelelőség biztosítási funkciónak és a függetlenített belső ellenőrzési területnek egymástól is függetlennek kell lennie, mivel különböző feladatokat látnak el. Tevékenységük összehangolását az intézmény

vezetésének, vagy az audit bizottságnak kell biztosítania. A hatékonyság növelése érdekében a nagyobb szervezetek kockázati bizottságot és/vagy megfelelőség biztosítási bizottságot is létrehozhatnak. Kisebb intézmények esetében azonban még a szervezeti elkülönítés sem minden esetben indokolt, ilyenkor azonban más eszközökkel szükséges biztosítani (melyet megfelelően dokumentálni kell), hogy az egyes funkciók közötti valós vagy potenciális érdekellentétek megszüntetésre vagy csökkentésre kerüljenek.

36. A pénzügyi szervezet vezetése felelős a kockázat kezelési funkció, a megfelelőség biztosítási funkció és a belső ellenőrzési rendszer – a vonatkozó jogszabályi előírásokkal összhangban történő - kialakításáért és működtetéséért, továbbá a működés feltételeinek és erőforrásainak biztosításáért. Ennek keretében különösen az egyes kontroll funkciókat érintő politikák kidolgozásáért, szervezeten belüli kommunikálásáért, az egyes kontroll funkciókat érintő belső szabályzatok jóváhagyásáért, valamint a kapcsolódó ellenőrzési tevékenységek gyakorlásáért.

37. A belső kontroll funkciók működését alapvetően meghatározó tényező a vezetés támogatása. Ugyanakkor a belső kontroll funkciók működésével szemben alapvető elvárás, hogy támogassa az intézményvezetés tevékenységét.

2. Kockázati kontroll funkció

38. A kockázat a pénzügyi szervezetek tevékenységének szerves része. A kockázati kontroll funkció célja ennek megfelelően nem a kockázatok minimalizálása, hanem annak biztosítása, hogy az intézmény a kockázatait megfelelően azonosítsa, mérje és kezelje annak érdekében, hogy a keletkezett kockázatok mértéke ne veszélyeztesse a folyamatos működést.

39. A kockázat kezelés elemei:
    a) a kockázatkezelési politika meghatározása (annak rögzítése, hogy az intézmény, illetve a csoport az egyes kockázati típusokat tekintve milyen típusú és milyen mértékű kockázat vállalására törekszik, így különösen a hitelezési, piaci, működési, likviditási stb. kockázatok területén),
    b) a kockázatkezelési rendszerrel kapcsolatos folyamatok, eljárások, feladatok, döntési és ellenőrzési jogkörök meghatározása,
    c) a kockázatok mérésére használt eljárások és módszerek kidolgozása,
    d) kockázatok mérése,
    e) a kockázati limitek felállítása,
    f) a kockázatkezelési tevékenységgel kapcsolatos jelentések készítése,
    g) megállapított kockázati limitek túllépése esetén követendő eljárások,
    h) a kockázatkezelési rendszerrel kapcsolatos belső ellenőrzési eljárások.

40. A Felügyelet elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek, és csoportok olyan rendszereket alakítsanak ki és működtessenek, amelyek biztosítják az egyes felmerülő, releváns kockázati típusok elkülönült, valamint az intézmény, illetve csoport átfogó kockázati helyzetének folyamatos (a döntések meghozatala előtti és utólagos) értékelését és a kockázatoknak az elvárt szinten tartását.

41. A Felügyelet több más ajánlása és módszertani útmutatója is foglalkozik a kockázatkezelés témakörével, melyek részletesebb szempontokat is meghatároznak a

pénzügyi szervezeteknek és csoportoknak a hatékony kockázati kontroll kialakításához és gyakorlásához:

a) 2/2000. számú ajánlás a hitelintézetek eszköz-forrás gazdálkodásáról és a piaci kockázatok kezeléséről,
b) 3/2000. számú ajánlás a befektetési szolgáltatók kockázatkezelési rendszereiről,
c) 8/2001. számú ajánlás a hitelkockázat kezeléséről,
d) 9/2001. számú ajánlás az önkéntes nyugdíj-, egészség-, önsegélyező pénztárak és a magánnyugdíjpénztárak kockázatkezeléséről,
e) 1/2002. számú módszertani útmutató a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatások közvetítésére igénybe vett ügynöki tevékenység ellenőrzéséről, a kockázatok kezeléséről,
f) 3/2002. számú módszertani útmutató a pénzügyi csoportok összevont alapú irányításáról és kockázatkezeléséről,
g) 4/2003. számú módszertani útmutató a biztosítók eszköz-forrás menedzsmentjéről,
h) 5/2004. számú módszertani útmutató a hitelintézetek kamatlábkockázatának kezeléséről,
i) 2/2006. számú ajánlás a befektetés-kezelési (vagyonkezelési) tevékenységet végzők befektetési döntéshozatalával, üzletkötéseikkel kapcsolatos elvárásokról, valamint a felmerülő kockázatok kezeléséről.

Mivel a Felügyelet a pénzügyi szervezetek kockázatkezelési rendszereinek fejlesztését kiemelten fontosnak tartja, törekszik a kockázatkezeléssel foglalkozó ajánlások, módszertani útmutatók folyamatos karbantartására, illetve amennyiben szükségessé válik új módszertani útmutatók kiadására. Az ajánlások és módszertani útmutatók aktuális változatai a Felügyelet honlapjáról érhetők el.

3. Megfelelőség biztosítási funkció

42. A megfelelőség biztosítási funkció működtetésének célja a megfelelőségi kockázatok azonosítása és kezelése. A megfelelőségi kockázat a pénzügyi szervezetekre vonatkozó jogszabályok, illetve jogszabálynak nem minősülő egyéb előírások - ideértve a Felügyelet által kiadott ajánlásokat, irányelveket, módszertani útmutatókat, az ún. önszabályozó testületek (KELER, Tőzsde, MABISZ) szabályzatait, a piaci szokványokat, illetve az etikai szabályokat is - (a továbbiakban: megfelelőségi szabályok) be nem tartása következtében esetlegesen keletkező jogi vagy felügyeleti szankció, jelentős pénzügyi veszteség, vagy hírnévromlás kockázata. A megfelelőségi kockázatok kezelésének speciális területei: az érdekkonfliktusok kezelése, a pénzügyi és befektetési szolgáltatási tevékenységek elkülönítése, a piaci visszaélések (bennfentes kereskedelem, tisztességtelen árfolyam befolyásolás), a csalások, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem, de kiterjed a pénzügyi szervezetek, illetve ügyfeleik adókockázatára, az ügyfelekkel való tisztességes bánásmód, továbbá az ügyfeleknek nyújtott tanácsadási tevékenység korrektségének biztosítására is.

43. A Magyarországon tevékenységet folytató pénzügyi szervezetek esetében az alábbiak tekinthetők a legfontosabb – az egyes intézmények esetében változó súlyt képviselő - megfelelőségi területeknek:

a) Az üzleti területekhez kapcsolódóan általában

- Titok és adatvédelem (üzleti-, bank-, értékpapír-, és biztosítási titok, személyes adatok védelme)
- Pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzése

- KYC (Know Your Costumer) eljárások kidolgozása és működtetése
- Külső és belső csalás megelőzése
- A piaci magatartás általánosan elfogadott normáinak való megfelelés biztosítása
- Az ügyfeleknek nyújtott korrekt tájékoztatás, tanácsadás, az ügyfélpanaszok kezelése
- Az intézmény és ügyfelei közötti érdekellentétek kezelése
- Az intézmény egyes területei közötti érdekellentétek kezelése, és ezzel összefüggésben az ágazati törvények összeférhetetlenségre vonatkozó előírásainak betartása és a Felügyelet felé a bejelentési kötelezettségek teljesítése
- Az információk áramlásának korlátozása (kínai fal) mindazon területek között ahol a bizalmas információk felhasználása visszaélésre adna alkalmat
- A fentiekhez kapcsolódó dolgozói, alkalmazotti oktatási program meghatározása, végrehajtása

b) Befektetési szolgáltatási tevékenységekhez kapcsolódóan

- A pénzügyi és befektetési szolgáltatási tevékenységek elkülönítése
- Bennfentes kereskedelem megelőzésére és megakadályozására vonatkozó belső szabályzatok megalkotása és betartásuk folyamatos ellenőrzése
- Piaci árfolyam befolyásolásának tilalma
- Üzleti, üzletági elemzéseket végző szervezeti egységek elkülönítése a befektetési döntéseket meghozó szervezeti egységektől. Ezen szervezeti egységek dolgozóinak személyes befektetési tevékenységére vonatkozó külön szabályok megalkotása és ezen szabályok betartásának folyamatos ellenőrzése.
- Dolgozók saját üzleti tevékenységeire vonatkozó szabályok megalkotása és ezen szabályok betartásának folyamatos ellenőrzése.
- A pénzügyi szervezet saját számlás befektetési tevékenységére vonatkozó belső megfelelőségi szabályok megállapítása és ezen szabályok betartásának folyamatos ellenőrzése.
- Befektetési szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos oktatási program kidolgozása, illetve végrehajtása.

c) Ingatlan ügyletekhez kapcsolódóan

- Ingatlan üzletekkel kapcsolatos bizalmas információkkal való visszaélés megakadályozása
- Dolgozók saját számlás ingatlan ügyletei

d) Az intézmény nem üzleti területeihez kapcsolódóan

- A prudenciális előírásoknak való megfelelés (tőkemegfelelés, tartalékképzés)
- PSZÁF, MNB jelentésszolgálat
- Adó- és számviteli jogszabályoknak, standardoknak való megfelelés

44. A megfelelőségi funkció kialakítása és működtetése során nemcsak az intézmény által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságait, kiterjedtségét és összetettségét szükséges figyelembe venni, hanem biztosítandó a belső irányítással, továbbá az egyéb kontroll funkciókkal (kockázati kontroll, belső ellenőrzési rendszer) való összhang is. Így meghatározandók különösen a következők:
    a) a felelős belső irányítás keretében a pénzügyi szervezet vezetése milyen menedzsment, illetve felvigyázási funkciókat gyakorol a megfelelőségi tevékenység vonatkozásában,
    b) kijelölésre kerül-e a szervezeten belül a megfelelőségi biztos (compliance officer), esetleg létrehozásra önálló szervezeti egység,
    c) a megfelelőségi kockázatok közül melyek kerülnek elsődlegesen a megfelelőség biztosítási funkció keretében kezelésre, illetve más kontroll funkciókhoz telepítésre (például folyamatba épített ellenőrzés, kockázati kontroll, belső ellenőri vizsgálatok),

d) a pénzügyi szervezet az operációs kockázatok kezelésének részeként, vagy attól független megfelelőség biztosítási funkciót működtet-e,
e) hogyan történik a megfelelőség biztosítási funkció ellenőrzése a vezetői ellenőrzés keretében, illetve a független belső ellenőr által,
f) a Magyarországon kívüli szolgáltatás nyújtásnak milyen speciális megfelelőségi vonatkozásai vannak,
g) hogyan történik a megfelelőség biztosítási funkció gyakorlása a pénzügyi csoportok szintjén, illetve a kiszervezett tevékenységek vonatkozásában.

45. A Felügyelet a részvénytársasági formában működő hitelintézetek – a lakástakarékpénztárak kivételével - és biztosítók, valamint a befektetési társaságok esetében elvárja legalább egy megfelelőségi biztos munkaviszonyban történő alkalmazását. A kisebb, kevésbé összetett tevékenységet folytató pénzügyi szervezetek esetében viszont a megfelelőségi kockázatok kezelését a kockázati kontroll funkció vagy a belső ellenőrzési rendszer keretében is elfogadhatónak tartja, amennyiben az nem sérti a belső ellenőrzési szervezet függetlenségét.
A Felügyelet határozata alapján összevont felügyelet alá tartozó hitelintézet, befektetési vállalkozás és biztosító esetében a Felügyelet jó gyakorlatnak tartja, ha kijelölésre kerül egy csoport szintű megfelelési biztos is, aki felelős a csoportszintű megfelelőség biztosítási funkció egységének biztosításáért. Ennek keretében a csoport megfelelőségi biztos – a vonatkozó jogszabályi (különös tekintettel a titokvédelmi) előírások figyelembevételével - célszerűen ellátja a következő feladatokat:
- megfelelőségi szempontú csoport szintű kockázat azonosítás és elemzés,
- egységes megfelelés biztosítási eljárásrendek, és szabályok kidolgozása,
- a csoporthoz tartozó megfelelőségi biztosok tevékenységének összehangolása.

46. A pénzügyi szervezet vezetése meghatározza az intézmény megfelelőségi politikáját. A Felügyelet ennek konkrét formáját tekintve számos megoldást elfogadhatónak tart annak függvényében, hogy a funkció az egyes intézményeknél miként kerül megszervezésre. Így elképzelhető önálló dokumentumban, a kockázatkezelési politika vagy egyéb belső szabályzat részeként is.

47. A megfelelőség biztosítási funkció működtetésével kapcsolatban a Felügyelet elvárja, hogy az terjedjen ki a pénzügyi szervezet által folytatott valamennyi tevékenységre, illetve üzleti területre.

48. A megfelelőség biztosítási funkció feladatai különösen:
a) Szabályozási jellegű feladatok
- A pénzügyi szervezet által alkalmazandó megfelelőségi szabályok körének, ezen belül a megfelelőség releváns információk körének meghatározása.
- A szabályozásban bekövetkező változások lehetséges hatásainak elemzése (az intézmény külső és belső környezeti változásainak nyomon követése).
- A szabályozás változása esetén szükségessé váló módosítások kezdeményezése.
- A megfelelőségi politika, valamint a kapcsolódó belső szabályzatok, eljárásrendek elkészítése és folyamatos aktualizálása. Ennek keretében a megfelelőségi kockázat azonosítására, becslésére, elemzésére szolgáló módszerek, eljárások kidolgozása.
b) *Operatív jellegű feladatok*
- A megfelelőségi szabályoknak való megfelelés vizsgálata, folyamatos figyelése minden, a megfelelőségi kockázatok szempontjából releváns területen. A megfelelőségi szabályok megsértésének jelentése a felső vezetés felé.

- Az intézmény vezetésének megfelelőségi ügyekben való tanácsadás és rendszeres jelentés.
- Az intézmény személyzetének megfelelőség biztosítási oktatása.
- A megfelelőség releváns információkkal kapcsolatos nyilvántartások vezetése, illetve a rendelkezésre álló adatbázis adatainak adott ismérvek szerinti csoportosítása, listázása, a nyilvántartások monitoringja.
- A hatóságok felé fennálló jelentési kötelezettségek teljesítése (például összeférhetetlenség, pénzmosás, stb.).
- Új termékek, eljárások bevezetése előtt megfelelőségi szempontú vélemény nyújtása.

4. A belső ellenőrzési rendszer

4.1. Alapelvek

49. A belső ellenőrzési rendszer működtetésének feladata:
    a) a szervezet és ügyfelei eszközeinek és a tulajdonosok érdekeinek védelme,
    b) a szervezet jogszabályoknak megfelelő működésének elősegítése és ellenőrzése,
    c) a szervezetre vonatkozó külső és belső szabályzatokban foglalt előírások betartásának, valamint elégségességének ellenőrzése,
    d) a jogszabályoktól és a belső szabályzatokban foglaltaktól való eltérések, az alkalmazott gyakorlat és a beépített (ellenőrzés) kontrollokban lévő kockázatok feltárása, jelentése, továbbá szükség esetén javaslattétel a feltárt hiányosságok kijavítására.

50. A belső ellenőrzési rendszer kialakítása és működtetése tekintetében alapvető követelmény, hogy az a pénzügyi szervezet valamennyi tevékenységére és szervezeti egységére kiterjedjen, épüljön be a napi tevékenységbe, annak szerves részét képezze, továbbá, hogy az ellenőrzési tevékenység megfelelően definiált és nyomonkövethető legyen.

51. A Felügyelet elvárja, hogy a pénzügyi csoportok esetében csoport szintű belső ellenőrzési rendszer kerüljön kialakításra és működtetésre.

52. Valamely tevékenység kiszervezésekor a belső ellenőrzési szervezeti egység tevékenysége valamint a vezetői ellenőrzés kiterjed a külső megbízott szervezet által a megbízó pénzügyi szervezet számára végzett tevékenység teljes körére.

53. A belső ellenőrzés rendszer működtetésének célját, hatáskörét, feladatait, elemeit, szervezetét, a belső ellenőrzés vezetésével szemben támasztott szakmai követelményeket és az ellenőrzés lefolytatásának eljárási szabályait, az ehhez szükséges informatikai, technikai feltételek rendelkezésre állását a szervezet belső, az intézmény vezetése által elfogadott szabályzatban (charta, belső ellenőrzési alapszabály) rögzíti.

4.2. Folyamatba épített ellenőrzés

54. A pénzügyi szervezet az egyes ügyviteli folyamatokat és belső szabályzatait úgy alakítja ki, hogy az lehetővé tegye a folyamatba épített ellenőrzést. Az egyes folyamatokba ellenőrzési pontokat iktat be annak érdekében, hogy az egyes részfeladatok csak a megelőző részfeladat ellenőrzését – egyúttal annak megfelelősségét – követően

kerülhessenek ellátásra, ezáltal biztosítva az egymásra épülő részfeladatok inputjainak megfelelősségét. Egy adott művelet elvégzése, feldolgozása és ellenőrzése nem lehet ugyanannak a személynek a feladata. A munkaköri leírások kitérnek a belső ügyviteli szabályzatokban meghatározott munkafolyamatba épített ellenőrzési feladatok betartására vonatkozó kötelezettségekre. A pénzügyi szervezet eljárásait úgy alakítja ki, hogy minden tranzakció csak dokumentált ellenőrzés után hajtható végre.

55. A Felügyelet javasolja a pénzügyi szervezetek számára, hogy az üzleti területeken célszerűen kettős jelentési utakat alakítson ki. A pozíciókkal és kockázatokkal kapcsolatba hozható jelentések az üzletági feletteseken kívül célszerűen a kockázatkezelési funkcióhoz is eljussanak.

4.3. Vezetői ellenőrzés

56. A különböző vezetői szintek létrehozása és a szervezeti struktúra a pénzügyi szervezet céljaina,k stratégiájának teljesebb és hatékonyabb megvalósítására irányul. A vezetői ellenőrzési funkcióknak, feladatoknak minden vezetői szinten érvényesülniük kell. A vezetői ellenőrzés feladata többek között a munkafolyamatokba épített ellenőrzés rendeltetésszerű működésének vizsgálata. A vezetői ellenőrzés eszközei a beszámoltatás, a jelentések kérése, az aláírási jog gyakorlása, a feladatok teljesítésének ellenőrzése tartalmi, alaki és egyéb szempontból, a személyes helyszíni ellenőrzés, valamint a vezetői információs rendszer működtetése. A pénzügyi szervezet vezetői rendszeresen ellenőrzik és beszámoltatják beosztottaikat. A vezetői ellenőrzés részletes szabályait (ideértve a jelentéseket és a szolgálati utakat is) teljes körűen a belső szabályzatok tartalmazzák.

57. A Felügyelet javasolja, hogy a pénzügyi szervezet a tevékenységeire ellenőrzési nyomvonalat alakítson ki és működtessen. Az ellenőrzési nyomvonal tartalmazza különösen az egyes tevékenységek felelősségi és információs szintjeit és kapcsolatait, továbbá az irányítási és ellenőrzési folyamatokat, lehetővé téve azok nyomon követését és utólagos ellenőrzését. Az ellenőrzési nyomvonal megmutatja a szervezet folyamatba épített ellenőrzési rendszerének hiányosságait és elősegíti a kockázatok beazonosítását.

4.4. Vezetői információs rendszer

58. A pénzügyi szervezet tevékenységének fontos eleme a folytatott tevékenységek teljes körére kiterjedő vezetői információs rendszer kialakítása és működtetése. A vezetői információs rendszer célja, hogy az irányítás és ellenőrzés során egységes és átfogó információk álljanak a vezetés rendelkezésére.

59. A pénzügyi szervezet vezetői információs rendszere magában foglalja a vezetőség részére érkező információk összességét, valamint azt a rendszert, amely az információkat összegyűjtve, megfelelő módon feldolgozva eljuttatja a célszemélyekhez. Mindez úgy történik, hogy a változásokra a vezető még időben tud reagálni.

60. A Felügyelet a pénzügyi szervezetek számára a vezetői információs rendszerek működtetésekor az elektronikus eszközök és csatornák alkalmazását javasolja.

61. A vezetői információs rendszert úgy kell kialakítani és működtetni, hogy az a megfelelő időben rendelkezésre álló megbízható és releváns információkkal segítse a vezetés tevékenységét.

62. Az információs rendszerekkel szembeni további követelmény a biztonságosság, a rendszeres, független módon történő ellenőrzöttség és a váratlan eseményekre való felkészítettség is.

4.5. A belső ellenőrzési szervezet

63. A Felügyelet a belső ellenőrzési rendszer működtetésekor a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelésen túl elvárja valamely nemzetközi belső ellenőrzési standard rendszer követését. E tekintetben a Felügyelet a belső ellenőrök nemzetközi szervezete, az IIA (Institute of Internal Auditors = Belső Ellenőrök Intézete) által kiadott és a Belső Ellenőrök Magyarországi Szervezete (BEMSZ) és a Pénzügyminisztérium által közzétett gyakorlati sztenderdjeinek és útmutatóinak követését, az IIA Etikai Kódexében foglaltak betartását ajánlja.

64. A Felügyelet alapelvárásai közé tartozik, hogy jogszabályi kötelezéstől függetlenül valamennyi pénzügyi szervezet alkalmazzon belső ellenőrt. Így a háromszáz millió forint díjbevételt el nem érő biztosító egyesületek és az önkéntes pénztárak is (kis intézmények esetében a részmunkaidős foglalkoztatás is elfogadható). A Felügyelet meggyőződése, hogy mind a Felügyelet, mind a pénzügyi szervezet érdekét szolgálja a belső ellenőr alkalmazása, mivel a belső ellenőr alapvető fontosságú védelmi vonalként működik, amely ellenőrzi a pénzügyi szervezet tevékenységét és felhívja a figyelmet a hibás, esetlegesen jogszabályba ütköző gyakorlatra.

65. Amennyiben a pénzügyi szervezet mérete vagy a jogszabályi előírások nem teszik szükségessé több belső ellenőr foglalkoztatását, és a szervezet csak egy belső ellenőrt foglalkoztat, akkor a belső ellenőrzési szervezeti egységre vagy annak vezetőjére vonatkozó útmutatásokat a belső ellenőrre kell érteni. Amennyiben több pénzügyi szervezet – a vonatkozó jogszabályok biztosította keretek között - ugyanazt a személyt foglalkoztatja belső ellenőrként, írásban kell megállapodni arról, hogy a belső ellenőr kölcsönös foglalkoztatása ellen nem emelnek kifogást. Az írásbeli megállapodásban célszerű rögzíteni, hogy a belső ellenőrök munkaköri leírása nem tartalmazhat olyan elemeket, melyek összeférhetetlenséghez vezetnek, vagy akadályozzák az elkülönített munkakörök szétválasztását.

66. A belső ellenőr tevékenysége a pénzügyi szervezet teljes tevékenységének, ügymenetének, valamennyi szervezeti egységének ellenőrzésére kiterjed.

67. A Felügyelet elvárása, hogy a belső ellenőr tevékenysége független legyen azoktól a területektől és tevékenységektől, amit ellenőriznie kell. A belső ellenőr a függetlenség biztosítása érdekében az ellenőrzésen kívül más feladatkörrel, mely érdekkonfliktushoz vezethet, nem bízható meg. A belső ellenőrzési szervezeti egység számára az éves tervhez képest további ellenőrzési feladatokat csak a felügyelő bizottság, annak elnöke, a belső ellenőrzési szervezeti egység vezetője önállóan, illetőleg a felügyelő bizottság elnökének egyetértésével vagy utólagos tájékoztatásával a pénzügyi szervezet első számú vezetője (ügyvezető, pénztár esetében az IT elnöke) határozhat meg. A belső ellenőrzési egység vezetője olyan vezetői szintnek tartozik beszámolási kötelezettséggel, amely lehetővé teszi a belső ellenőrzési tevékenységet végző számára feladatai teljesítését. A belső ellenőrzés önállóan jár el a tevékenysége tervezése, az ellenőrzési program végrehajtás, a módszerek és eljárások kiválasztása során, és befolyástól mentesen állítja össze a

megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat tartalmazó ellenőrzési jelentést, amelynek tartalmáért felelősséggel tartozik.

68. A pénzügyi szervezet vezetése felelős a belső ellenőrzés (hatásköri és szervezeti) függetlenségének, továbbá a belső ellenőrzés rendelkezésére álló erőforrások biztosításáért. A pénzügyi szervezet vezetése a belső ellenőrzés rendelkezésére álló erőforrásokat az intézmény által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban határozza meg és bocsátja rendelkezésre. Biztosítani szükséges továbbá azt is, hogy a belső ellenőrzés a feladata ellátásához szükséges minden információhoz és dokumentumhoz hozzáférhessen, minden üzletmenettel kapcsolatos irányítószervi, illetve menedzsmenti döntésről és határozatról értesüljön, bárkitől felvilágosítást kérhessen, minden helyiségbe beléphessen, továbbá nyilatkozatot, tanúsítványt kérhessen, illetve jegyzőkönyvet vehessen fel.

69. A Felügyelet elvárja, hogy a pénzügyi szervezet vezetése minden rendelkezésre álló eszközzel támogassa a belső ellenőrzés tevékenységét. Ennek keretében az intézmény vezetése olyan kultúrát teremt, folyamatokat alakít ki és működtet, amely biztosítja, hogy az ellenőrzési megállapításokat a szervezet megfelelő prioritásokkal kezelje.

70. A belső ellenőröknek munkavégzésük során objektívan kell eljárniuk. A belső ellenőröknek elfogulatlannak és előítéletektől mentesnek kell lenniük, kerülniük kell az összeférhetetlenséget, és biztosítani szükséges, hogy saját maguk is ellenőrizhetők legyenek. Az intézmény belső védelmi vonalait alkotó egyéb területek kialakításába és működtetésébe a belső ellenőrzési szervezet csak véleménykérési céllal vonható be.

71. A függetlenség vagy objektivitás tényleges vagy látszólagos sérülését az érintett felek tudomására kell hozni.

72. A belső ellenőrzési tevékenységet végzőknek kollektívan rendelkezniük kell, vagy meg kell szerezniük mindazt a szaktudást, gyakorlatot és egyéb ismeretet, mely a feladatok ellátásához szükséges. Így biztosítva azt, hogy a belső ellenőri szervezet összességében alkalmas legyen a szervezet valamennyi tevékenységének és szervezeti egységének ellenőrzésére. A belső ellenőrnek hozzáértéssel és körültekintéssel, a tőle elvárható gondossággal és szakértelemmel kell tevékenységét végeznie. A kellő szakmai gondosság nem jelent tévedhetetlenséget.

73. Tekintettel a pénzügyi piacok gyors fejlődésére a pénzügyi szervezetek belső ellenőreivel szemben fokozottan érvényesítendő elvárás a szaktudásuk, gyakorlatuk és egyéb ismereteik folyamatos fejlesztése. A Felügyelet ezzel összefüggésben ösztönzi, hogy a belső ellenőrzési területen dolgozók Okleveles Belső Ellenőri képesítést szerezzenek.

74. A belső ellenőrzési szervezeti egység vezetője, illetve belső ellenőrzési szervezet hiányában a belső ellenőr a fentieken túlmenően megfelel a jogszabályban előírt követelményeknek is.

75. A belső ellenőrzési szervezeti egység vezetője, illetve belső ellenőrzési szervezet hiányában a belső ellenőr feladata:
    a) a belső ellenőrzési kézikönyv elkészítése;

b) a kockázatelemzéssel alátámasztott belső ellenőrzési stratégiai és éves ellenőrzési tervek összeállítása, a felügyelő bizottság jóváhagyása után a tervek végrehajtása, valamint azok megvalósításának nyomon követése;

c) a belső ellenőrzési tevékenység megszervezése, eredményes irányítása, a belső ellenőrzés rendelkezésére álló erőforrások hatékony allokációja, úgy, hogy a jóváhagyott tervek megvalósíthatóak legyenek;

d) az ellenőrzések összehangolása, az ellenőrzések végrehajtásának irányítása;

e) megbízatásával kapcsolatban vagy személyére nézve összeférhetetlenségi ok tudomására jutásáról és az összeférhetetlenség elhárítására tett intézkedésekről köteles haladéktalanul jelentést tenni a pénzügyi szervezet vezetőjének, amelynek elmulasztásáért vagy késedelmes teljesítéséért fegyelmi felelősséggel tartozik ;

e) amennyiben az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja merül fel, a pénzügyi szervezet vezetőjének, illetve a pénzügyi szervezet vezetőjének érintettsége esetén a felügyelő bizottság elnökének haladéktalan tájékoztatása és javaslattétel a megfelelő eljárások megindítására;

f) az ellenőrzés lezárását követően az ellenőrzési jelentésnek az ellenőrzött szervezeti egység, a pénzügyi szervezet első számú vezetője (ügyvezető), valamint a Felügyelő Bizottság számára való megküldése,

g) az intézkedési tervek végrehajtásának nyomon követése,

h) gondoskodni az ellenőrzések nyilvántartásáról, valamint az ellenőrzési dokumentumok megőrzéséről, illetve a dokumentumok és az adatok biztonságos tárolásáról;

j) gondoskodni arról, hogy a belső ellenőrzési tevékenység során kidolgozásra és alkalmazásra kerüljenek a belső ellenőrzési tevékenység egészét lefedő minőségét biztosító és fejlesztő eljárások, amelyek magukba foglalják a rendszeres időközönként történő belső és külső minőségértékeléseket, illetve a folyamatos belső nyomon követési tevékenységet;

k) biztosítani a belső ellenőrök szakmai továbbképzését,

l) azoknál a pénzügyi szervezeteknél, amelyeknél jogszabály azt megköveteli félévente, a többi szervezetnél legalább évente - de esetükben is javasolt félévente - egyszer összefoglaló jelentés összeállítása a belső ellenőrzés tevékenységéről.

76. A belső ellenőrzésről készülő összefoglaló jelentés az alábbiakat tartalmazza:

a) a belső ellenőrzés által végzett tevékenység bemutatása:

aa) az ellenőrzési tervben foglalt feladatok teljesítésének értékelését, a tervtől való eltérések indokát, a terven felüli ellenőrzések indokoltságát,

ab) az ellenőrzések személyi és tárgyi feltételeit, a tevékenységet elősegítő és akadályozó tényezőket,

ac) az ellenőrzések fontosabb megállapításait,

ad) az ellenőrzések során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja kapcsán tett jelentések számát és rövid összefoglalását,

ae) a folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzési rendszer szabályszerűségének, gazdaságosságának, hatékonyságának és eredményességének növelése, javítása érdekében tett fontosabb javaslatokat;

b) a belső ellenőrzés által tett fontosabb megállapítások és javaslatok prioritási sorrendjének meghatározását és hasznosítását:

ba) az intézkedési tervek megvalósításáról szóló beszámolót, az ellenőrzési megállapítások és ajánlások hasznosulásának tapasztalatait,

bb) az ellenőrzési tevékenység fejlesztésére vonatkozó javaslatokat.

77. Pénzügyi csoport esetében az összevont felügyelet alá tartozó hitelintézet, befektetési vállalkozás, illetve biztosító belső ellenőrzési szervezeti egysége irányítja, összefogja és kontrollálja a csoporttagok belső ellenőrzési tevékenységét.

4.6. A belső ellenőrzés tevékenysége

78. A belső ellenőrzés tevékenységét az intézmény vezetése által – a felügyelő bizottság előzetes véleményének figyelembevételével - jóváhagyott belső ellenőrzési kézikönyv szerint végzi. A belső ellenőrzési kézikönyv tartalmazza:
    a) a belső ellenőrzés hatáskörét, feladatait és céljait meghatározó belső ellenőrzési alapszabályt,
    b) belső ellenőrökre vonatkozó szakmai etikai kódexet,
    c) a belső ellenőrzés funkcionális függetlenségét bemutató szervezeti ábrát,
    d) a belső ellenőrzési tevékenységre vonatkozó belső szabályokat és eljárásokat, módszertani útmutatókat – vagy azok elérhetőségére vonatkozó hivatkozást -, az egyes ellenőrzési módszerek főbb lépéseit, szakaszait,
    e) a kockázatelemzési módszertant,
    f) a belső ellenőrzési tevékenység minőségét biztosító szabályokat,
    g) az ellenőrzési dokumentumok formai követelményeit, a dokumentumok megőrzési rendjét, egységes iratmintákat, az ellenőrzési jelentések szerkezetére, tartalmára vonatkozó előírásokat,
    h) az ellenőrzési megállapítások hasznosításának, az ellenőrzést követő intézkedések elrendelésének szabályait,
    i) az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás alkalmazandó eljárást,
    j) belső ellenőrök folyamatos továbbképzésére vonatkozó alapelveket,
    k) külső szakértők bevonására vonatkozó előírásokat.

79. A belső ellenőrzés feladata saját munkaterve, illetve a felügyelő bizottság kérése alapján:
    a) vizsgálni és értékelni az intézmény működésének jogszabályoknak és szabályzatoknak való megfelelését, eredményességét és hatékonyságát;
    b) vizsgálni az erőforrásokkal való gazdálkodást, a vagyon megóvását és gyarapítását,
    c) rendszerszemléletű megközelítéssel, módszeresen vizsgálni és értékelni a pénzügyi szervezet belső védelmi vonalainak működését (ideértve a belső irányítási, kockázatkezelési- és megfelelőség biztosítási funkciókat, valamint a belső ellenőrzési rendszer más elemeit,) azok megbízhatóságát, eredményességét és hatékonyságát, kitérve az intézménynél működő számítástechnikai rendszerekre és azok kontroll folyamataira is;
    d) a vizsgált folyamatokkal kapcsolatban megállapításokat és ajánlásokat tenni, valamint elemzéseket, értékeléseket készíteni a rendszerek javítása, továbbfejlesztése érdekében;
    e) ajánlásokat és javaslatokat megfogalmazni a kockázati tényezők, hiányosságok megszüntetése, kiküszöbölése érdekében;
    f) nyomon követni az ellenőrzési jelentések alapján megtett intézkedéseket
    g) tanácsadói tevékenység nyújtásával segíteni a pénzügyi szervezet működését.

    A pénzügyi szervezet belső ellenőrzésétől a Felügyelet elvárja a felügyeleti adatszolgáltatások megalapozottságának és megbízhatóságának (különös tekintettel a belső szabályozottság, a számviteli megalapozottság, teljesség, integritás, zártság,

informatikai megalapozottság, a folyamatok, ellenőrzési rendszerek működése szempontjaira) rendszeres ellenőrzését is, továbbá a Felügyelet által feltárt rendszerbeli hiányosságok, jogszabálysértések megszüntetésére a határozatokban, vagy az ellenőrzést lezáró vezetői levelekben meghatározott feladatok elvégzésének határidőben történt teljesülésének vizsgálatát, és annak nyomon követését, hogy a pénzügyi szervezet megtett-e minden intézkedést a hibák kijavítására és a feltárt kockázatok csökkentésére.

80. A belső ellenőrzés tevékenységét a kockázatelemzés alapján összeállított stratégiai és éves ellenőrzési tervek alapján folytatja. Pénzügyi csoportok esetében a Felügyelet elvárja, hogy a terveket a csoport egészére is meg legyenek határozva és azok a csoport szintű irányítás szempontjait figyelembe vegyék.

81. Az éves ellenőrzési tervnek kockázatelemzés alapján felállított prioritásokon és a belső ellenőrzés rendelkezésére álló erőforrásokon kell alapulnia, tekintettel az esetlegesen felmerülő rendkívüli ellenőrzési feladatokra is. Az éves ellenőrzési terv tartalmazza:
   a) az ellenőrzési tervet megalapozó elemzéseket, különös tekintettel a kockázatelemzésre;
   b) a tervezett ellenőrzések tárgyát, az ellenőrzött területek, illetve szervezeti egységek megnevezését, az ellenőrzések típusát (cél-, átfogó- és témavizsgálatok, valamint utóvizsgálatok);
   c) a szükséges ellenőrzési kapacitások meghatározását;
   d)) az ellenőrzések ütemezését..

82. Az ellenőrzéseket a belső ellenőrzés felhatalmazás (melynek formája lehet megbízólevél, vagy egyéb, az intézmény arra felhatalmazott testülete által jóváhagyott dokumentum) birtokában, a belső ellenőrzési vezető által jóváhagyott és megfelelően – a szervezet dokumentációs normái alapján, utólag visszakereshető módon - nyilvántartott vizsgálati program alapján folyatja le, a belső ellenőrzési vezető felügyelete mellett. Az ellenőrzési program vizsgálatonként tartalmazza az alábbiakat:
   a) az ellenőrzést végző szervezeti egység megnevezését,
   b) az ellenőrzött terület, illetve szervezeti egység megnevezését,
   c) az ellenőrzés tárgyát,
   d) a vizsgált tevékenységre vonatkozó kockázatok előzetes felmérését és az ellenőrzés célját,
   e) az ellenőrzés részletes feladatait,
   f) az ellenőrizendő időszakot,
   g) az ellenőrzésre vonatkozó jogszabályi vagy egyéb felhatalmazásra történő hivatkozást,
   h) az ellenőrzés – az ellenőrzési célnak és feladatnak megfelelően meghatározott - eljárásait és módszereit,
   i) az ellenőrzési kérdőíveket (amennyiben azok szükségesek),
   j) az ellenőrök, szakértők, valamint a vizsgálatvezető megnevezését, megbízólevelük számát, a feladatmegosztást,
   k) az ellenőrzés tervezett időtartamát, a jelentések elkészítésének határidejét,
   l) a kiállítás keltét,
   m) az arra jogosult jóváhagyását.

83. A belső ellenőrzés vizsgálatairól a megállapításokat, következtetéseket és a szükséges intézkedések megtételére és a végrehajtásra vonatkozó javaslatokat is tartalmazó ellenőrzési jelentés készül. Az ellenőrzött az ellenőrzési jelentés végleges írásba foglalása előtt jogosult megismerni a vizsgálat megállapításait, és azokra észrevételt tenni, egyúttal

a felelősség megjelölése esetén határidőre írásbeli magyarázatot ad. A vizsgálatot lezáró végleges jelentés az ellenőrzött szervezet vezetője írásos véleményének figyelembe vételével készül el, és azt a felügyelő bizottság, a pénzügyi szervezet első számú vezetője (ügyvezető), és az érintett szervezeti egység vezetője is megkapja. Amennyiben az érintett szervezeti egység vezetője valamely megállapítással nem ért egyet, álláspontját és érvelését a vizsgálati jelentésben fel kell tüntetni. A Felügyelet elfogadható gyakorlatnak tartja azt is, ha valamely szervezeti egység egyet nem értő álláspontja nem a vizsgálati jelentésben, hanem külön dokumentumban jelenik meg. Ebben az esetben azonban azt a vizsgálati jelentéssel együtt szükséges eljuttatni a szervezet első számú vezetője, illetve a felügyelő bizottság részére.

Jogszabálysértés gyanúja esetén a belső ellenőr soron kívül jár el és haladéktalanul értesíti a szervezet vezetőjét. Ha az ellenőrzés során a belső ellenőr bűncselekményt, illetve jelentős anyagi kártérítés megítélését megalapozó cselekményt tár fel, az előzőeken túlmenően jegyzőkönyvet is felvesz. Ha az eredeti jelentés nem magyar nyelven készül, akkor annak fordítása is megtörténik, és a jelentés a Felügyelet kérésére rendelkezésre áll.

84. A vizsgált szervezeti egység vezetője intézkedik az ellenőrzés által feltárt hibák, hiányosságok megszüntetéséről. A tervezett intézkedésekről a belső ellenőrt, az igazgatóságot, felügyelő bizottságot a jelentés megismerését követően a belső szabályzatban előírt határidőn belül írásban tájékoztatja. A szervezet vezetésének intézkedését igénylő kérdésekben a szükséges intézkedéseket a pénzügyi szervezet első számú vezetője (ügyvezető) és a felügyelő bizottság kezdeményezi. Így kell eljárni abban az esetben is, ha a vizsgált szervezeti egység által tervezett intézkedésektől a vizsgálat által feltárt hibák, hiányosságok megszüntetése nem várható.

    A Felügyelet jó gyakorlatnak tartja azt is, ha a végleges jelentés részeként, a vizsgált szervezeti egység egyetértésével, együttműködésével kerülnek meghatározásra és intézkedési tervben összefoglalásra az egyes ellenőrzések által feltárt hibák, hiányosságok megszűntetésére vonatkozó intézkedések. Ilyen formában a tervezett intézkedésekről az igazgatóság és a felügyelő bizottság tájékoztatása a végleges jelentés megküldésével történik.

85. Az intézkedések végrehajtására vonatkozó döntés, illetve akcióterv megvalósulását - ideértve a külső ellenőrzés által megkívánt intézkedés megtételét is, - például Felügyelet, könyvvizsgáló - a belső ellenőr figyelemmel kíséri, azok elmaradása esetén a szervezet vezetőjét értesíti.

V.
A pénzügyi szervezet és a választott könyvvizsgáló kapcsolata

86. A könyvvizsgálók által nyújtott szolgáltatások szűk értelemben nem tekinthetők a pénzügyi szervezet belső védelmi vonalait alkotó elemnek, de egyfajta átmenetet jelent a belső és a külső védelmi rendszert alkotó elemek között, és számos ponton kapcsolódik az irányítási és kontroll funkciókhoz. Emiatt a Felügyelet indokoltnak tartja, hogy a jelen ajánlás keretében is megfogalmazza a pénzügyi szervezetek és választott könyvvizsgálóik kapcsolatára vonatkozó legfontosabb elvárásait.

87. A Felügyelet elvárja, hogy a pénzügyi szervezet – az arra felhatalmazott testületein keresztül, illetve bevonásával - a könyvvizsgáló kiválasztása során kellő gondossággal járjon el, és rendszeresen értékelje annak tevékenységét.

88. A könyvvizsgáló kiválasztása és értékelése során a pénzügyi szervezet az arra felhatalmazott testületein keresztül, illetve bevonásával:
    a) ellenőrzi, hogy a pénzügyi szervezetek könyvvizsgálatára jogosító nyilvántartás alapján a könyvvizsgálói feladatok ellátásával megbízható-e,
    b) az elérhető információk alapján vizsgálja az ágazati törvényekben meghatározott korlátozó, és összeférhetetlenségi feltételeket,
    c) összegzi az adott könyvvizsgálóval szembeni korábbi tapasztalatait, az elérhető piaci információkat, jó üzleti hírnevét, illetve, hogy díjazása összhangban áll-e az elvégzendő, illetve a korábban elvégzett munka mennyiségével és szakmai színvonalával,
    d) az elérhető információk alapján vizsgálja, hogy a könyvvizsgáló az érdekkonfliktusok kezelése érdekében megtette-e a szükséges szervezeti, szervezési és adminisztrációs intézkedéseket.

89. Ha a pénzügyi szervezet – az arra felhatalmazott testületein keresztül, illetve bevonásával - több tevékenységre (könyvvizsgálat mellett például tanácsadás, adószakértői feladatok stb.) ad megbízást valamely könyvvizsgálónak, könyvvizsgáló társaságnak, minden szükséges szervezeti, szervezési és adminisztrációs intézkedést megtesz az érdekkonfliktusok elkerülése érdekében.

90. A Felügyelet javasolja, hogy a pénzügyi szervezet az éves beszámolóban hozza nyilvánosságra, hogy mely könyvvizsgálóknak milyen megbízásokat adott, megbontva azt a következő jogcímenként: jog szerinti könyvvizsgálat, további bizonyosságot nyújtó szolgáltatás, adótanácsadás és egyéb szolgáltatás.

91. A pénzügyi szervezet – az arra felhatalmazott testületein keresztül, illetve bevonásával - a könyvvizsgálóval való kapcsolattartás során törekszik a következő felelős vállalat irányítási elvek követésére:
    a) felismeri, és a szervezeten belül kommunikálja a könyvvizsgálati tevékenység fontosságát,
    b) vizsgálja a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgálói tevékenységről szóló 1997. évi LV. törvényben, továbbá az ágazati törvényekben foglalt, a könyvvizsgálati tevékenység függetlensége érdekében meghatározott előírások betartását,
    c) a könyvvizsgálói észrevételeket - beleértve az un. vezetői levélben megfogalmazottakat is - érdemben áttekinti és hasznosítja,
    d) a könyvvizsgálói észrevételek alapján időben megteszi a hiányosságok megszüntetése érdekében szükséges hatékony intézkedéseket,
    e) ösztönzi a nyilvántartások, az adatszolgáltatások és a belső ellenőrzési rendszerek könyvvizsgáló által történő ellenőrzését,
    f) törekszik a nyilvánosságra hozott információk minél szélesebb körű könyvvizsgálói hitelesítésére.

92. A külső és a belső kontrollok (pl. tulajdonosi kontroll) minél hatékonyabb működése érdekében a pénzügyi szervezet belső ellenőrzése jó kapcsolatot tart fenn a könyvvizsgálóval. Ennek érdekében a Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban:
    a) a belső ellenőrzés tájékoztatja a könyvvizsgálót a belső ellenőrzési jelentésekről és minden lényeges tényről, amely a könyvvizsgáló munkáját befolyásolhatja,

b) a könyvvizsgáló tájékoztatja a belső ellenőrzést minden olyan lényeges tényről, amely hatással lehet a belső ellenőrzési tevékenységre,
c) a könyvvizsgáló megismeri a belső ellenőrzés tevékenységét a pénzügyi kimutatások lényeges hibás állításai (hibái) kockázatának azonosításához és ennek alapján tervezi meg eljárásait,
d) a belső ellenőrzés a könyvvizsgálói tapasztalatokat munkája során hasznosíthatja.

93. Amennyiben valamely könyvvizsgáló ugyanazon pénzügyi szervezet részére több szolgáltatást is nyújt, az érdekütközések elkerülése érdekében gondoskodik az egyes tevékenységek megfelelő elkülönítéséről, a szükséges szervezeti, szervezési és adminisztrációs intézkedések meghozataláról.

VI.
Átláthatóság

94. A pénzügyi szervezetek tevékenységének és működésének minél jobb átláthatósága érdekében a Felügyelet javasolja, hogy az intézmények a belső védelmi vonalak felépítéséről és működtetéséről a jogszabályi előírásokon túl is - rendszeresen aktualizálva - hozzanak nyilvánosságra, az érdekelt felek az intézmény valós és hiteles értékelését elősegítő információkat. Ennek során az ajánlásban kifejtett témák szerinti tartalmat és szerkezetet a Felügyelet jó gyakorlatnak tekinti.

95. A nyilvánosságra hozatal formáját tekintve a nyomtatott forma mellett a Felügyelet ösztönzi az elektronikus eszközök és kommunikációs csatornák minél szélesebb körű alkalmazását.

96. A Felügyelet javasolja, hogy a pénzügyi szervezetek működtessenek olyan eljárásokat, amelyek lehetővé teszik, hogy az intézmény belső védelmi vonalainak működését, illetve annak valamely részrendszerét érintő fontos és megalapozott, a munkatársak részéről érkező felvetések, problémák a vezetés, vagy a felügyelő bizottság tudomására jussanak. Ezeknek az eljárásoknak biztosítaniuk kell a titkosságot azon munkavállalók érdekében akik azt kezdeményezik. Biztosítani kell továbbá az ilyen eljárásoknak a jelentési vonalakon kívüli kezdeményezési lehetőségét is (pl.: közvetlenül a megfelelőség biztosítási funkció vagy a belső ellenőrzés vezetőjénél).

VII. Záró rendelkezések

97. Az ajánlás a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 1999. évi CXXIV. számú törvény 9/C. § (1) bekezdés c) pontja szerint kiadott jogi eszköz.

98. A Felügyeleti Tanács által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, a Felügyelet jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat. A Felügyeleti Tanács felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Felügyeleti Tanácsa által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak.

99. Az ajánlás hatályba lépésével hatályát veszti a pénzügyi szervezetek belső ellenőrzési rendszereiről szóló 1/2000. számú ajánlás.

A témához kapcsolódó anyagok

1. Guidelines on the Application of the Supervisory Review Process under Pillar 2., CP 03 revised (CEBS, 25 January 2006)
2. Implication of Auditors in the Context of Verification of Information in accordance with the Capital Requirement Directive Discussion Paper January 2006 (Finnland)
3. Issues Paper on the Possible Involvement of External Auditors in the Verification and Review Processes Foreseen in the Recast Directive 2000/12/EC (EGAA Sub-working group on Auditing, 22 February 2006)
4. Belső Ellenőrök Nemzetközi Szervezete: A belső ellenőrzési szakma gyakorlati standardjai, 2004. január 1-től hatályos változat
5. A Pénzügyminisztérium által, a költségvetési szervekre kidolgozott, a belső ellenőrzési szakma gyakorlati standardjaihoz kapcsolódó anyagai (kormányrendelet, gyakorlati útmutatók)
6. OECD Principles of Corporate Governance, revised April 2004.
7. Enhancing Corporate Governance for Banking Organisations (BIS, February 2006)
8. Compliance and the Compliance Function in Banks (BIS, April 2005)
9. Compliance Function at Market Intermediaries (A Report of the Technical Committee of the IOSCO, March 2006)
10. Internal Audit in Banks and the Supervisor's Relationship with Auditors (BIS, August 2001)
11. Fit and Proper Principles (Joint Forum)
12. A Felügyelet Validációs kézikönyvének tervezete
13. Az Európai Parlament és a Tanács 2004. április 21-i 2004/39/EK irányelve a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK eruópai parlamenti és tanácsi irányelve, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (MIFID)
14. Framework for Internal Control System in Banking Operations (BIS, 1998. október)
15. International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing (IIA)